

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVII. Declarantur tres modi moralis illius interruptionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

Pars I. De peccatis in genere.

decem vicibus se vel alium (cum aliqua operis interruptione) impudicè tangens, decem peccata committat? idem quaeritur de eo, qui uno ira impetu, pluries successivè eundem in una rixa percussit, vel uno lingua confictu, in eadem occasione plura convicia, saltem ejusdem rationis, in alium conjicit, v. g. furem vocando? Videtur enim quòd sic, quia singuli illi tactus, &c. per se sunt peccatum, nec apparet cur potius omnes simul constituent unum moraliter peccatum, quàm plures occisiones uno ira & voluntatis impetu, successivè facta. Eodem igitur modo de illis ac de istis videtur philosophandum.

132 Respondeo nihilominùs cum Navarro, Vasquez, Hurtado, Sylvio, Dicastillo & aliis communiter, quòd ita sint peccata moraliter distincta à copula, &c. ut inter se constituent unum moraliter peccatum, quia ex communi usu, sensuque hominum censentur una moraliter actio, una percussio, una locutio, non obstante physica distinctione, & aliquali physica interruptione: quemadmodùm censetur una moraliter comestio ejus, qui plura successivè fercula comedit. Nec eadem est ratio ejusmodi actionum, ac plurium occisionum, &c. quandoquidem confert plures actus, percussiones, &c. esse aptas natas facere moraliter unum cum uno tertio actu externo, utique cum suo termino, non sic plures occisiones, &c. Cujus ratio est, quia occisio, fornicatio, &c. sunt actiones totales in seipsis completas, atque ex natura sua sic habentes definitum terminum, in quo perficiuntur & consummantur, ut ex natura sua non sint unibiles in uno tertio, in quo ulterius perficiantur & consummentur, adeòque non sint unibiles inter se. At verò tactus, percussiones, &c. non sunt actiones ex se totales, neque ex natura sua sic habentes in seipsis terminum definitum & consummatum, quin ex natura sua sint unibiles in uno tertio, in quo perficiantur & consummentur, adeòque quin ex natura sua sint unibiles inter se, prout comestiones ferculorum. Quæ disparitas cum approbetur communi sapientum aestimatione, nec quidquam convincens afferatur in contrarium, eà Theologus Moralis contentus esse debet.

CAPUT XVI.

Peccata qua consummantur in mente, & non in exteriori actione, quæque externum non respiciunt objectum, numero multiplicantur pro sola morali interruptione actuum interiorum.

133 **P**Robatur, tum ex doctrina S. Thomæ in 2. dist. 42. q. 1. a. 10. dicentis: *Secundùm unitatem voluntatis sumendum est judicium de unitate ejus quod in genere moris dicitur.* Tum ex eo quòd deficiente morali multiplicatione penes objecta, vel actiones totales, non superflit fundamentum morales mul-

tiplicationis, nisi penes ipsos actus internos. Actus verò interni per hoc solum quòd saepius ininterruptè repetantur, non censentur moraliter multiplicari, sed physicè dumtaxat. Solum ergo censentur moraliter multiplicari, quando moraliter interrumpuntur, ac deinde resumuntur. Unde S. Thomas loco citato dicit, quòd voluntas interior & actus exterior, sunt unum numero peccatum, quando actus exterior moraliter conjungitur interiori. Si autem moraliter interruptè sequatur, requiritur voluntas moraliter nova, & ideo tunc est moraliter novum distinctumque peccatum: *Cum quaeritur utrum voluntas, & actus exterior sint diversa peccata, aut intelligitur de voluntate conjuncta actui exteriori, aut de voluntate precedente. Si de conjuncta, sic oportet quòd unum peccatum sit voluntas interior, & actus exterior, quia voluntatis non multiplicatur actus. Si autem de voluntate separata, sic est aliud peccatum. Quia actus voluntatis multiplicatur: quòd enim actum explet exteriorem, etiam actum voluntatis iterat; & ideo oportet quòd sint duo peccata; non propter diversitatem actus interioris & exterioris, sed propter diversitatem duorum actuum interiorum.*

Ne quis verò ex his verbis S. Doctoris inferat, à sola numerica voluntatis unitate sumendam universim unitatem numericam peccati, legat ipsum 1. 2. quaest. 73. a. 7. in corpore. Ibi namque peccata numero multiplicat penes circumstantias extrinsecas actui voluntatis numero diversas: nam (inquit) *circumstantia aggravat peccatum, quia multiplicat rationem peccati, sicut si prodigium det quando non debet, & cui non debet, multiplicis peccat eodem genere peccati, quàm si solum det cui non debet.*

Dixi, quando actus interni moraliter interrumpuntur: quia licet ad physicam distinctionem & multiplicationem, physica qualibet interruptio sufficiat; tamen in ordine ad confessionem, sicut non attenduntur actus secundùm physicam suam entitatem, sed secundùm suam moralitatem; ita non attenditur distinctio & multiplicatio, nec consequenter interruptio physica, sed moralis. Non rarò verò contingit actum interrumpi physicè, quin moraliter interrumpatur, eò quòd morali & prudenti hominum judicio censetur tantùm una actio. Sic enim dicitur una eleëmofynæ largitio, per amici salutationem tantisper interrupta; una Missa, inter cujus partes interponitur concio; una comestio seu prandium, licet quis, ad januam vocatus, ex mensa surgat, nec post breve tempus rediens censetur bis comedere, prout in materia jejunii docent communiter Theologi.

CAPUT XVII.

Declarantur tres modi morales illius interruptionis.

Porro morales interruptio actuum, tribus præsertim modis fieri potest. 1.º. per con-

trariam voluntatem, per quam prior voluntas revocatur. 2°. per voluntariam cessationem ab actu, dum quis mentem aliò voluntariè distrahit, ut si quis, visà puellà, post voluntariam concupiscentiam illius, in animo suo dicat, nolo amplius de illa cogitare; seque ex libero proposito applicet ad cogitandum aliud. 3°. per naturalem cessationem, sive fiat per somnum, sive per naturalem distractionem animi, quã fit ut uni cogitationi diù sine interruptione non inhæreamus.

137 Quoad primum quidem modum, certum est, & ab omnibus concessum, peccata multiplicari, non solum in ordine ad demeritum, sed & in ordine ad confessionem, quoties voluntariè quis actum malum contrariã voluntate interruptit, & postea (brevissimo licet interposito tempore) eam resumit. Quia contrariã voluntas interposita, facit, ut posterior actus cum priori coalescere nequeat in unum moraliter actum, propter moralem discontinuationem; quæ non minus impedit unitatem moralem, quàm physica physicam.

138 Huic rationi, sicut & assertioni, Doctores passim omnes acquiescunt. Putat nihilominus Cardinalis de Lugo de pœnit. 16. n. 52. aliquando contingere, quòd prioris voluntatis per aliam contrariam revocatio non impediatur unitatem moralem peccati. Nam ex probabilis doctrina Lessii, Layman, &c. qui in die jejunii cessat comedere amplius; si tamen, statim post istud propositum, ante depositam mensam, afferatur novum ferculum aridens gustui ipsius, potest sine violatione jejunii adhuc de illo comedere: quia mensæ continuatione sufficit ad continuationem moralem prandii, non obstante brevi illà voluntate in contrarium. Cur ergo non possit idem quandoque contingere in unitate peccati? si quis v. g. die jejunii comedat in prandio carnes, & in fine prandii proponat non amplius comedere; videns tamen adferri novum carnis ferculum, comedat ex illo: tunc enim sicut continuatur idem prandium, sic & idem peccatum, nec proinde opus erit in confessione dicere, *bis comedi carnes*. Similiter si quis animo vindictæ alium pugno percutiat, & post aliquor percussiones habeat animum cessandi, cessetque de facto; sed, statim post, iterum bis aut ter percutiat, non dicuntur (inquit) fuisse duo peccata, ut duo confitenda. Denique hoc ipsum in peccato injustæ retentionis locum habere potest, si quis, dum alienum retinet, concipiat restituendi animum, sed statim, mutato animo, velit adhuc retinere; videtur eadem retentio, ac si interrupta non fuisset.

139 Hæc omnia Lugo, quæ tamen ad summum probant actum externum his casibus non interrupti in existimatione hominum; non verò actum internum, qui cum nec actualiter, nec virtualiter, imò nec habitualiter quidem continetur (ut patet ex definitione in-

terventionis actualis, virtualis & habitualis) consequens est quòd interruptatur. Et aliàs qui in die jejunii comedisset carnes, & statim de eo contritus fuisset, si ante recessum à mensa carnes de novo comederet, hoc secundum peccatum foret moraliter idem cum præcedenti, per contritionem deletò, nec amplius existente. Quod intelligi non potest.

Nec obstat exemplum allatum à Lessio: quia licet verum sit; hoc idè est, quia ipsa externa comestio, quæ solum prohibetur per legem jejunii, non interruptitur, quidquid sit de voluntate interna, quæ prout fertur in unam comestionem externam, non est contra legem jejunii.

Quoad secundum modum, in hoc omnes ferè Doctores conveniunt, multiplicari numero peccata per voluntariam cessationem ab actu, & voluntariam deinde resumptionem illius. Quia hoc ipso quòd prior voluntas liberè dimissa fuit, moraliter non fuit continuata; aliàs moraliter dimissa fuisset, & non fuisset.

Quoad tertium denique modum, licet Doctores magis controvertant, aio tamen 1°. in actibus internis inter se non connexis, nec in aliquo saltem affectu suo perseverantibus, quamlibet cessationem, seu interruptionem, & successionem etiam modicam unius post alterum, sufficere ad numericam peccatorum multiplicationem. Ita Rasserus de pœnit. c. 5. §. 21. Quia quodcumque talis est interruptio actus interni, ut non continetur, nec in se, nec in ullo affectu suo, nec est per se connexus cum actu sequenti, non potest esse moraliter unus cum illo, defectu continuationis, vel connexionis, quæ requiritur ad unitatem actus. Ubi verò actus non est moraliter unus, peccatum non est moraliter unum, quia peccatum nihil aliud est, nisi actus contra legem.

Hinc Nugnus in addit. ad 3. p. q. 9. a. 2. dub. 1. Vasquez de pœnit. q. 91. a. 1. c. 5. & alii censent, eum qui illicitam fovet animo cogitationem, si sensim sui oblitus, & in alias cogitationes impertinentes prolapsus (priori cogitatione nec in se, nec in ullo effectu suo perseverante) brevi post tempore ad priorem cogitationem voluntariè revertitur, de duplici se accusare debere peccato, quia verè commisit duas actiones contra legem.

Scio quòd aliqui oppositum censent, cum Suarez & Dicastillo, quia licet sit duplex moraliter in ordine ad demeritum coram Deo, non tamen in ordine ad confessionem (inquit) utpote in qua peccatum non semper exprimentum est ut unum, vel multiplex, in rigore divini iudicii; sed prout ipsa actio peccaminosa censetur una vel multiplex secundum moralem hominum æstimationem (secundum quam modica interruptio pro nulla moraliter interpretatur) aliàs præceptum confessionis foret de re moraliter impossibile.

Sed hoc non placet, ob allatam rationem; 144 & quia quoties homo scit se tot peccata mor-

ralia coram Deo commississe, debet eorum numerum exprimere. Aliàs non confitetur numerum peccatorum, quorum memoriam habet, nec facit confessionem formaliter integram, nec satisfacit Tridentino, sessione 14. c. 3. dicenti, oportere omnia mortalia in confessione recensere. Si tamen interruptio fuerit ita brevis, ut moraliter cognosci non possit, tunc excusatur homo; & si sciat quidem se aliquoties interrupisse, sed numerum interruptionum scire non possit, dicat temporis moram quã illicita inhæsit cogitationi, addens se aliquoties interrupisse.

145 Aio secundo cum Vasquez a. 2. disp. 75. n. 2. & 3. Nugno ubi supra, & aliis, per naturalem somnum, sicut & per amentiam quamlibet brevem, actum & peccatum moraliter interrumpi; quia per illum moralitas actionis non minus interrumpitur, quã libertas, quæ tunc non continuatur actualiter, nec virtualiter. Per naturalem etiam distractionem, & inadvertentiam, actus internus moraliter interrumpitur, quando ita est vel tam longa, vel applicatur animus ad rem ad eò impediendam continuationem prioris, ut sub illa nec continuatur in se, nec in alio libero voluntatis actu, orto ex vi illius; nec in ullo effectu suo; nec denique prior actus per se connexus est consequenti, ob rationem paulò antea datam.

146 Unde non probo sententiam Navarri, Henriquez, Lopez, Salas, & aliorum docentium, si quis animo occidendi inimicum, ad plures dietas distantem, proficiscatur, & in itinere sæpius indormiat, aliæque ad finem illum impertinentia misceat, tamen postea voluntatem occidendi repetat, non erit moraliter aliud numero peccatum. Nec probo sententiam Navarra, Arragonii, & aliorum docentium, non committi plura peccata, sed moraliter continuari antiquum, dum uno anno vel amplius injustè retinetur alienum (quo tempore certum est, ultra frequentem somnum, multa alia impertinentia fieri) tamen si frequenter interim se offerat occasio restituendi, frequenter etiam renovetur voluntas non restituendi, dummodò antiqua voluntas contrariã voluntate non fuerit retractata. Denique multò minus probo sententiam Cani, Joannis de la Cruz, Homoboni, & aliorum apud Leandrum supra q. 6. aientium, solam interruptionem per actum contrarium, moralem interruptionem multiplicationemque actuum efficere; quam sententiam Tamburinus expedit. confess. l. 2. c. 1. n. 32. probat ex eo quòd cessante interruptione actuum per actum contrarium, omnes illi actus, seu multi, seu pauci, moralem unitatem desumant à permanentia, seu continuatione habituali prioris malæ voluntatis.

147 Sed cum hæc habitualis permanentia non sufficiat ad hoc, ut quis censeatur, moraliter loquendo, continuò peccare, etiam in somno (ut ex dictis patet) nec sufficit ad hoc,

ut omnes illi actus sint moraliter unum numero peccatum.

CAPUT XVIII.

Nec omnia peccata mortalia sunt, nec omnia æqualia.

148 **N**ullum esse peccatum ex natura sua veniale, sed omnia mortalia esse, Lutherus & Calvinus blaterarunt, sic tamen ut prædestinatis mortem non afferant ex Dei misericordis voluntate, qui in ipsis talem effectum producere nolit: reproborum verò peccata omnia absolute mortalia esse. Jovinianus etiam vel venialia vel mortalia peccata negavit, dum, teste Augustino l. de hæresibus c. 82. & Hieronymo l. 2. contra Jovinianum sub finem, peccata omnia æqualia esse cum Stoicis docuit.

149 Sed non omnia peccata æqualia esse, omnis Scriptura, Traditioque testatur, ipsa quoque ratio naturalis demonstrat. Siquidem Matth. 5. peccatorum inæqualitatem Christus declarat his verbis: *Omnia qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehenna ignis.* Et Apollolus inter venialia & mortalia distinguit, dum 1. Cor. 3. venialia comparat ligno, feno & stipulis, quæ dum homo ædificat super fundamentum Christi, propter fundamentum *salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Verùm ad Galat. 8. de operibus carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitia, &c. ait quòd, *qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Sed & Scriptura, Traditioque distinguit inter peccata remissibilia, & non remissibilia. Et Matth. quidem 12. Christus ait: *Omne peccatum & blasphemia remittetur... & quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saculo, neque in futuro.* Quæ verba S. Augustinus serm. 11. de verb. Dom. ait, intelligenda non esse de qualibet blasphemia in Spiritum sanctum (alioquin nulla spes esset Paganorum, & Judæorum, demoni tribuentium demonum ejectiones, nec Judæorum magicis artibus adscribentium miracula, quæ Christus fecit; nec Arianorum, Photinianorum, aliorumque hæreticorum, qui in Spiritum sanctum blasphemarunt) sed irremissibilem blasphemiam in Spiritum sanctum, solam esse impenitentiam usque ad mortem. De quo videri potest S. Thomas q. 3. de malo a. 14.

CAPUT XIX.

Peccatorum gravitas ex objecto petitur, & circumstantiis.

150 **I**ta S. Thomas q. 2. de malo a. 10. ubi sic: *Dicendum quòd gravitas peccati potest*